

GUDINUS LUXOVIENSIS

GUDINI PLANCTUS RHYTHMICUS

Super morte Constantii monachi Luxoviensis.

(MARILL. *Analect.* nov. edit. v. 217.)

Tam ignotus est Gudinus, istius rhythmici planctus scriptor, quam ignoratus Constantius, cujus hic mortem luget. Uterque sine dubio monachus fuit Luxoviensis Rotherto rege, sub Milone abbate, et Constantius quidem Luxoviensibus scholis præfectus, quem celebrem fuisse hinc intelligitur.

Ergo plange pium cantor modulando magistrum,
Hactenus tetendi lyram musicæ per semitas :
Nunc meum extendam cursum charas ad exsequias,
Quas deprimit lamentando mœsti cordis charitas.

Grande pondus, magnum luctus vim constringit
[pristinam,
Quam non valeo supplere, quod prius decreveram :
Nudis tamen dicam verbis pectoris angustiam.

Cœlum, stellæ, terra, mare, homines ac bestię,
Ad lamentum hujus rhythmici auditum extendite,
Et Constantio sophistæ fidos planctus reddite.

Cujus nomen nunquam dico sine mente lugubri,
Cujus mihi vultum fingo forma non dissimili,
Quem amplector, cui jungor corde semper vigili.

Cujus exitus defendendus cingit orbis spatium
Sapientibus regnorum immittens justitium,
Quo primates et coloni perturbantur nimium.

Nunquam vidi, nec videbo tam pium philoso-
[phum,
Qui cibus discipulorum existens post Dominum,
Blandimentis, non terrore, ministrabat studium.

Hæc dum duo valde gemo, lacrymas et provoco,
Insiti plenus mœroris languore deficio,
Tam præclaro destitutus ac tali consilio.

Lacrymentur ergo mecum codices exinii,
Quos descripsit pulchra manus inelyti Constantii,
Se plangentes negligendos doctore consimili.

O Jesu Redemptor mundi, quid commisit sæcu-
[lum,

Dum in terris tulisti summum vitæ desiderium,
Necne spem doctrinæ puræ, philosophiæ filium?

Corruisset plaga mundi magno sub interitu,
Claritas et clari solis palluisset habitu,
Antequam pius magister raptus esset obitu.

Permutassent nox et dies qualitates temporum,
Repulissent undæ maris vela navigantium,
Ne Gudinus perdidisset dominum Constantium.

Credo cœlum doluisse tantum ad exitium,
Dum lucentis globi lunæ mutans vultum pristinum
Innuit mundo venturum tam grave naufragium.

Plangit Oriens et Auster, Occidens et Aquilo.

(1) Besançon.

A Plangunt urbes et castella pro pio Constantio :
Instat passim cœnobitis flebilis compassio.

Mœret plebs Luxoviensis lacrymis continuis,
Plangit Milô pius abbas planctibus piissimis,
Amplius non habiturus tantæ jubar lampadis.

Jam mœrore fatigata luget urbs Chrysopolis (1),
Firma Stephani triumphis, vallo cincta fluminis :
Tangunt cœlum Strasburgenses questibus diutinis :
Obstupescit et Lugdunum, laus magnarum ur-
[bium :

Cabilon ac Matisensis admirantur plurimum,
Pias aures inclinantes ad tam durum nuntium.

Gloria regum Robertus et corona sæculi.
Regium deponit vultum funere Constantii,
Quem prudentem cognoscebat famulatu Domini.

B Francia, regnorum decus, felix est et florida,
Plus Constantio refulgens, quam valeus potentis,
Ejus sorte sepulcrali permansit pulcherrima.

Amisistis, Lingonenses, sociale gaudium,
Cognoscentes jam obisse præclarum philosophum,
Monachorum margaritam, clericorum pretium.

Ædua non impar ulli pietatis munere,
Voto facili dissolve viscera clementiæ,
Et Constantio clementer jam defuncto consule.

Henricus in Romano residens palatio,
Et arcana sapientum comprobant ingenio,
Dolet nusquam inveniri similem Constantio.

Stant in luctu et in planctu principes Burgundiæ :
Mundi plangunt detrimentum præsules Germaniæ :
Allemani, Longobardi locum dant tristitiæ.

C Ecquis famam tanti viri, quis nomen et audiet,
Qui non illi benedicat, et affectu visitet?

Nullus, credo, præter ipsum, cui Christus displicet.
Quis est homo et non homo disserit jocundus?
Clarior quis erit rhetor caris sub sermonibus?

Matheseos in doctrina quis valebit melius?

O Constanti mi, diserte, summa pars et animi,
Inexhausta cura mei pectoris ac studii,
Quare jaces præda mortis sub clausura tumuli?

Semper mihi promittebas, quem lugens desidero
Modo miser et infelix, te vel ipsis carco

Proh dolor! cur me vivente tu non vivis sæculo!
 Tu magister magistrorum, doctor, doctissimus,
 De virtute in virtutem melior te optimus,
 Iure es ex meritorum factus Constantissimus.
 Omnes laudo sapientes, te sed cunctis præfero:
 Sui animam commendo Flamini sanctissimo
 Quo ductore perfruaris sanctorum consortio.
 Sis beatus, sis et felix centies ac millies;

A Aula pulchri paradisi fiat tibi requies:
 Dextra Christi sis protectus millies ac millies.
 Ecce lyra planctum dedi cunctorum charissimo,
 Audientes nunc imploro dent ut preces Domino,
 Veniam qui delictorum tribuat Constantio.
 Præstante Domino Jesu Christo, cui est honor et
 [gloria in sæcula sæculorum. Amen.]

CIRCA AN. M.

WIDO MONACHUS

WIDONIS EPISTOLA AD HERIBERTUM

COLON. ARCHIEP.

(BALUZ., *Miscellanea* edit. Luc., tom. II, pag. 114.)

Tria antiqua epistolæ sequentis, quæ ab Ivone quoque in parte secunda Decreti, cap. 84, edita est, exemplaria habuimus, unum ex bibliotheca Regia, reliqua ex Colbertina. In uno istorum ea nullum titulum habet, in alio vero hunc: *Epistola sancti Paschasii papæ ad Mediolanensem archiepiscopum Simoniaca hæresi laborantem*. Constat sane ævo Paschalis secundi, qui Paschasius quoque dictus est a nonnullis, Petrum Grosulanum Mediolanensem archiepiscopum accusatum fuisse quod archiepiscopalem dignitatem pretio mercatus fuisset. Verum cum de istiusmodi Simonia non agatur in hac epistola, eaque scripta videatur ab homine qui minoris esset dignitatis quam is ad quem scribebatur, facile adducor ut credam veriore esse inscriptionem quam præfert codex regius, in quo sic legitur: *Epistola Widi monachi ad Heribertum archiepiscopum*, Coloniensem nimirum, quem variis calumniis impetum fuisse docet in Vita ejus Rupertus abbas Tutiensis. Ob eam vero causam in primis nos illam hic repræsentare volumus, ut eam auctori suo integram restitueremus.

Fraternæ mortis crimen incurrit quisquis, cum potest, fratrem a morte minime defendit. Nos quoque, qui excellentiæ vestræ summum discrimen audivimus, summi reatus pœnam incurrimus si taceamus, Domino per prophetam terribiliter attestante (1) quod profecto sanguinem fundit qui impiorum iniquitatem tacendo dissimulat. Audivimus enim, quod valde miramur, quod sacri apud vos ordines pecuniis distrahantur, dum quicumque tale aliquid attentaverint, omnino hæretici comprobentur, sancto Spiritu per Gregorium intonante quia quisquis per pecunias ordinatur, ad hoc ut fiat hæreticus promovetur. Et ut hujus nostræ paginulæ non præsumptionem sed timoris causam fuisse monstremus, beatus idem prosequitur (S. GREGOR., lib. IV, epist. 51, 55, 56, et lib. VII, ind. II, epist. 810; I. q. 1, c. 5, *Quisquis*): *Quisquis* (2) *contra Simoniacam et neophytorum hæresim pro officii sui loco vehementer non arserit, cum eo se non dubitet habiturum portionem* (3) *qui prius commisit hoc piaculare flagitium*. Quibus in verbis cum hæretica et Simo-

niaca et neophytorum hæresis exprimitur, quod æterna morte dignissimum crimen sit apertissime declaratur, protestante per Augustinum divino oraculo ac dicente (FULGENT. *De fide ad Petr.* c. 391): *Firmissime tene et nullatenus dubites omnem hæreticum vel schismaticum, quamvis multas elemosynas faciat, vel etiam pro Christo sanguinem fundat, cum diabolo et angelis ejus æterni ignis incendio mancipandum, nisi ante finem hujus vitæ catholicæ fuerit incorporatus et redintegratus Ecclesiæ*. Hinc est quod Dominus vendentes et ementes de templo ejecit, Dathan et Abiron ambientes terra glutivit, Simonemque tentantem Petrus damnavit (4), omnesque in eo Simonicos ecclesiasticis jaculis Petrus perpetuo anathemate condemnavit. Et turpe nimum est ut in plenissimo jam vigore (5) confirmata Ecclesia tam ferali inimico succumbat, de quo in primordio suæ infantix tanta virtute triumphat. Si quis (1, q. 3, c. 7, *Si quis objecerit*) autem objecerit non consecrationes sed res ipsas quæ ex consecratione proveniunt vendi, videtur (6) quidem aliquid

(1) *Terribiliter attest.* In uno codice Colbertino legitur *intestante*, in alio *intonante*. In utroque autem deest vox *terribiliter*.

(2) *Quisquis.* In Colbertinis scriptum est: *Quia quis*.

(3) *Habiturum port.* Eadem exemplaria habent *portionem habere*.

(4) *Damnavit.* Hæc vox et quæ sequuntur usque ad vocem *condemnavit* non exstant in eisdem exemplaribus, et videntur superflua.

(5) *Plenissimo jam vigore.* Ita codices Colbertini. At regius habet *plenissimum jam vigorem*.

(6) *Vendi, videtur.* Retinuimus lectionem eodiceis regii. In uno Colbertino scriptum est, *vendi videtur quid est aliquid dicere nisi aut penitus nihil sapere*. In alio, ubi vox *vendi* non exstat, ita legitur hic locus: *quid ut aliquis aliud dicere, nisi autem penitus nihil sapere*.